

51 Licet communiter placeat, Job suam originem ab Abraham per Esau trahere, ut D. Covar. videtur in presenti, cui accedit Salius ubi proxime, anno 2319. num. 10. ibique genealogiam Job similiter tradit; tamen in quadruplicem sententiam dividuntur Auctores, ut videre est apud Pinedam ubi nuper, num. 31. cum seqq. & Gasp. Sanch. prolegomen. 3. in princip. Salius. num. 5. cum seqq. Torriell. sup. anno mundi 2319. n. 11. & 12.

Ibi: *Et habitasse in Idumæa & Arabia finibus.*

52 Nempe in terra Hus, unde Job Idumæus vocatur, vel quia natus est in Bosra oppido Idumææ, de quo consulas Salius. d. anno 2319. ex num. 4. maxime num. 10. Torriell. ubi proxime, Gasp. Sanch. sup. prolegomen. 3. n. 22. Pined. d. cap. 1. num. 31. cum aliis.

Ibi: *Erat autem ipse filius quidem Zaræ.*

53 Sic tenent omnes: de matre vero, an fuerit Bosra, ut hic dicitur, ambigit Pineda, subdicens forte Septuaginta Interpretes non loqui de genitrice, sed de patria, quam matrem appellarunt. Legas eum num. 32. Sed Salius. dicto anno 2319. num. 4. matrem Job Bosram fuisse asseverat, quamquam nomen idem matris, & patriæ Job convenire, non parum Pinedæ dissentii adstipuletur. Natus est egregius ille vir anno mundi 2329. à Zara genitus, Duce quidem, non Rege ut testatur Torriell. eodem anno, in fin. asserens quod si Job Rex fuit, non jure hæreditario, sed aliunde eam dignitatem adeptus est. De quibus etiam Salius. eod. anno.

Ibi: *Sed à Nachor fratre Abraham & Melcha.*

54 Huic sententiæ subscribit Gasp. Sanch. d. prolegomen. 3. num. 21. at quod Job descenderit ab Esau, magis apud sacros Interpretes, & Historiographos obtinuit, ut ex laudatis constat.

Verf. *Tobia liber unus.*

55 Liber iste deutero-canonicus putatur, quoniam non semper canonici auctoritatem meruit, ut prænotatum est supra, num. 37. & præter ibi allegatos idem observat Cornel. à Lapide sup. Job, in argument. verf. 1. Sixt. Senens. in sua Biblioth. Sancta, verf. Tobias. Postquam autem ab Ecclesia in Canone sacrorum voluminum est constitutus ipsum canonicum fore de Fide est. Cornel. ubi proxime, verf. Verum jam, & verf. Quæritur tertio, tradit eum librum linguâ Chaldæâ fuisse scriptum. Author ejus fuit Tobias senior jussu Archangelis S. Raphaelis, qui usque ad caput 13. scripsit, Tobias junior historiam est prosequutus, & alius quidam ignotus nonnullos versus adjecit. Cornel. verf. Quæritur quarto. Non desunt, quibus placeat Esdræ historiographum illius fuisse. Cornel. verf. alii, de quibus etiam Senens. ubi proxime, Becan. in analog. vet. & novi Testam. cap. 1. quest. 2. num. 7. Bellarm. verb. Tobias.

Ibi: *Siquidem receptus est inter canonicos à Synodo.*

Hoc Carthaginense Concilium, sicut & cætera omnia confirmata sunt Synodo sexta generali, quæ habita est Constantinopoli in Trullo, ut D. Covar. sup. num. 3. præmisit, & adnotatur in Histor. Pontif. tom. 1. lib. 2. cap. 7. ad fin. In quo observare oportet, eos libros, quos Carthaginense Concilium recensuit, non fuisse de Fide canonicos priusquam à Sede Apostolica illud confirmaretur, à Leone scilicet I. in sexta generali Synodo, ut præmissum est, quæ ad annos 680. fuit celebrata. Ratio est, quia Concilia provincialia, quæ fuit Carthaginense, de quo nobis est sermo, non obtinent auctoritatem infallibilem circa res Fidei, nisi à Summo Pontifice approbentur: imò errare in illis possunt, sicut non semel contigit, & supra, cap. proximo, num. 21. reperitur exemplum, & animadvertunt Can. lib. 5. de loc. Theologic. cap. 4. Pat. Hurtad. de Mendoza tract. de Fide, disp. 7. sect. 3. §. 81. Badilla in Chronographia Concilior. præm. tit. de auctoritat. Concilior. ubi latè probat, Concilia omnia legitime congregata per Pontificem, etiam generalia, Legatis Sedis Apostolicæ præsentibus, in hujusmodi errorem dilabi posse, si confirmata, & approbata non fuerint ab ipso Pontifice, penes quem est auctoritas infallibilis quoad ea, quæ spectant ad Fidem, & hanc non transfert in suos Legatos, quos ad Concilia mittit: quare nullum est Concilium, quod confirmatione non egeat, ut quæ in eo desinuntur, de Fide habeantur, exceptis illis, quibus Pontifices ipsi personaliter interfuerunt: ea memorat Padilla ubi proxime, sub. tit. quibus Concil. præfeditur Papa. Unde licet Concilium hoc Carthaginense III. sub Sylvestro I. congregatum fuerit ad annos 330. Canon tamen sacrorum voluminum ibi insertus auctoritatem de Fide non obtinuit usque ad præfatam Leonis I. confirmationem.

Ibi: *A Synodo Florentina.*

Huic Concilio Florentino præfedit idem Pontifex Eugenius IV. fuitque generalis 18. & ex Florentinis III. Padilla d. tit. quib. Concil. præfedit. Papa, & fol. 86. verf. Florentinum tertium, ubi quod celebratum est anno 1439. Histor. Pontif. tom. 2. lib. 6. cap. 13. fol. 68.

Ibi: *Contigit autem Tobia historia.*

58 Nonnulla de Tobia seniore, ac juniore observanda sunt ex Cornel. à Lapide. Tobias igitur senior ortus est in urbe Nephthali, in tribu Nephtali. atque ita Galilæus fuit, & Prophetam egit. Cornel. à Lapide sup. Tob. in argument. verf. Quinto quæritur. Is cum trigessimum nonum ætatis annum ageret captivitate subiit, ductusque est à Salmanasar Rege à Chaldæa in Assyriam: vixit captivus annos 63. atque ita centum duorum annorum erat, cum obiit: oculorum usu orbatus est anno ætatis 56. & sic per quadriennium mansit, ac post visum sibi restitutum quadragesimum secundum usque ad obitum peregit. Cornel. verf. Tobias senior, Salius. Annal. tom. 4. anno 3276. n. 3. quo Tobiam seniore editum testatur. Cornelius ubi proxime, ait sub

sub tempus nativitatis prioris Tobie initium olympiadum evenisse, ortumque Romuli, & Remi: sed supra lib. 1. cap. 10. num. 3. de olympiadum institutione disseruimus, & juxta ibi traditam temporis supputationem multò ante Tobie nativitatem olympiades esse cœperunt, nempe 68. annis. De Romulo & Remo sermo est supra, hoc lib. cap. 1. num. 2. & computatio illa congruit iis, quæ ex Salius, & Cornelio nuperime asseveravimus. Consule etiam Torriell. in Annal. sac. d. anno 3276.

59 Tobias junior bimus unà cum patre jugum captivitatis pertulit, vestrusque est in Mediam, ubi cum 23. aut 24. annorum foret, Saram duxit in conjugem: vixit 164. vel 165. annis. Ita Cornelius ibidem. Vide Salius. d. tom. 4. anno 3312. num. 2. cui nativitatem hujus Tobie adscribit, qui per plures annos sequentes utriusque Tobie sacram historiam egregiè prout illi de more est, suis commentariis illustrat post Torriellum in Annal. sacris, sub eisdem annis.

Ad Num. 5.

60 Hic animadvertendum est, quod supra num. 32. præmittitur de discrimine inter canonem Gelasii Pontificis, & Concilii Tridentini quoad libros Esdræ.

61 Librum primum, & secundum Esdræ, quorum posterior Nehemias nuncupatur in Concilio Tridentino, ut refertur supra, num. 31. protocanonicos esse ex eo constat, quod inter eos recensentur, qui indubitata fidei, ac infallibilis veritatis perpetuò fuere, ut videre licet apud auctores laudatos supra, num. 37. Cornel. à Lapide sup. Esdræ, in prolog. verf. Primum & secundum, Gasp. Sanch. in Esdræ. prolegomen. 6.

62 Author libri primi Esdræ ipse ab omnibus agnoscitur, ut testatur Cornel. à Lapide verf. Author libri primi, Sixt. Senens. in Biblioth. sancta, lib. 1. verf. Esdræ libri duo, Becan. in analog. veter. & novi Testam. cap. 1. quest. 2. n. 5. Gasp. Sanch. prolegomen. 3. num. 6. Salius. Annal. tom. 4. anno 3476. n. 1. ubi quod fuit alter Esdræ antiquior, Torriell. Annal. sac. anno 3616. & anno 3476.

63 De secundo libro, qui Nehemias dicitur, est opinio communis sustineat, à Nehemia conscriptum, tamen D. Athanasius in synopsi, & D. Lidor. lib. 6. Etymologiar. cap. 2. sentiunt Esdræ utriusque codicis auctorem extitisse: consentit Torriell. ubi proxime. Sed communi subscribit Senens. & Cornel. ubi proxime, Gasp. Sanch. dict. num. 6. Bellarm. verb. Esdræ.

64 Utrumque volumen scriptum est lingua Hebræica, sed pluribus interjectis vocibus Chaldæis, quoniam Hebræi proprium idioma cum Chaldæo immixcentes corruerunt, dum Babylonensi captivitate detenti sunt. Cornel. verf. Quæres quarto. Primum enarrat gesta circa liberationem populi à captivitate ab anno 1. Cyri Regis usque ad 7. Artaxerxis, quo Esdras missus est in Jerusalem. Secundum prosequitur ab eodem septimo anno ad 32. Artaxerxis ipsius, ubi de reedificatione Templi sermo est: quod ut communis fert sententia, scripsit Nehemias, quem Rex iste vigesimo sui principatus anno dimisit, cum jam septimo Esdræ libertate donasset. Cornel. ubi proxime, & sub tit. Series præscorum Reg. Persar. verf. Sextus. Quo tempore scripserit, vide apud Torriell. ubi proxime.

Non solum primus hic liber canonicus ab Esdræ scriptus est, sed fertur etiam & alios sacros edidisse: imò sunt qui sentiant, totum vetus Testamentum, quod exustum ab hostibus fuerat, ab eodem iterum Spiritu sancto distante divinitus restitutum; & saltem plurima supplevisse, & cuncta in ordinem redevisse, communiter placet. Cornel. à Lapide, sup. verf. Verum dic, & verf. Quæres tertio, cum seqq. Gasp. Sanch. prolegomen. 3. num. 7. & prolegomen. 4. per tot. Sixt. Senens. ubi proxime, Salius. Annal. tom. 4. anno 3447. n. 20. Verum duo ultimi libri, quibus nomen Esdræ præfixum est, ab ipso scripti non censentur, sed apocryphi putantur, licet cum sacris libris uno volumine contineantur, & à nonnullis Patribus allegentur. Gasp. Sanch. prolegomen. 3. num. 7. & prolegomen. 4. Torriell. Annal. anno 3476. Becan. sup. quest. 4. ann. 2. Salius, ubi proxime, Cornel. sup. Esdræ, verf. Primum, & secundum, in prolog. Senens. ubi sup. Canon librorum, qui apud Hebræos Divini habebantur, editus est sub tempore Esdræ & Nehemias, qui Synagogæ præerant. Cornel. ubi nuper, verf. Esdræ, Sanch. sup. prolog. 7. n. 21.

Quis autem fuerit Esdras, discas ex Cornelio à Lapide in dict. prolog. verf. Quæres primo, & Gasp. Sanch. prolegomen. 1. Constat quidem esse filium Summi Pontificis Saraïæ, qui cum aliis optimatibus Hebræorum peremptus est à Nabuchodonosor.

Et quæstionis, an fuerit Propheta, de qua Cornel. à Lapide, qui verf. Verum dic. partem affirmativam tueretur, cui assentit Sanch. supra, prolegomen. 2. num. 5. adversus D. August. de civit. Dei lib. 18. cap. 36.

Ibi: *Dicitur autem secundus liber Esdræ.*

Supposita ista communi opinione, de qua supra, n. 63. omnes qui eam amplectuntur, hanc reddunt rationem, ut liber secundus Esdræ nuncupetur, quem Nehemias scripsit, quia scilicet quæ Esdræ sub id tempus patrauerit, recensentur. Ita Sixt. Senens. d. verf. Esdræ libri duo, Cornel. sup. verf. Author primi libri, ubi dedit alios.

Ibi: *Ea vero, quæ in his libris traduntur.*

Sic prænotatum est supra, num. 64.

Ibi: *Quis autem fuerit hic Artaxerxes.*

Quicquid alii opinentur, sententia cui D. Covar. tandem subscribit, nempe historiam contentam primo ac secundo libro Esdræ ad regnum, & tempora Artaxerxis Longimani, sexti Persarum Regis pertinere, juxta communem consensum verior habetur, ut inquit Gasp. Sanch. supra prolegomen. 7. num. 17. Idem placet Cornelio à Lapide sub. tit. Series præscorum Reg. Persar. verf. Sextus, ubi observat 40. annis hunc Artaxerxem regnavisse. Salius. anno 3595. n. 3. ubi plures, tom. 5. & latè probat anno 3609. Torriell. 3595. n. 1.

Admonendi sumus, duplicem fuisse Hebræorum captivitatem, unam altera 134. annis priorem, de qua fit mentio Reg. lib. 4. cap. 17. & Tob. cap. 1. verf. 1. Cornel. à Lapide. in prolog. ad Esdræ, verf. 1. Salius. Annal. Ecclesiast. tom. 4. anno 3314. n. 9. In hac, scilicet antiquiore, decem tribus Israël abductæ sunt in captivitatem à Salmanasar Assyriorum Rege, ut supra n. 58. retinuitur

gitus, quæ quidem perpetua fuit. In posteriore Nabuchodonosor Perfarum Rex duas tribus, nempe Juda, & Benjamin in Babylonem transfugare iussit, quas jam debellaverat, quæ captivitas septuagesimum non excessit annum; nam Cyrus Perfarum Rex sub imperii sui primum annum Hebræos in Judæam remigrare concessit. Cornel. ubi proxime, Ant. Cont. in Chronic. canon. sub quarta & quinta aetate, Salian. tom. 5. anno 3517. num. 3. & 4. cum seqq. & tom. 4. anno 3314. d. num. 3.

71 Quibus autem annis hæc evenerint, videre licet apud Euseb. Tornicell. Contium, & alios Chronographos, in quibus non modicum diversitatis reperitur: sed juxta computationem temporum à Saliano in suis annalibus traditam, prior captivitas, seu transfugatio Israel, incidit in annum 3314. Salian. ibi, n. 3. tom. 4. Posterior Judæa & Benjamin, anno mundi 3436. quo duæ hæc tribus à propriis sedibus in Babylonem translatae sunt. Hic observat Salianus num. 43. septuaginta annos hujusce captivitatis non dinumerari ab anno isto, sed à quo populus devictus est, ac in servitum redactus, etsi in Judæa permanerit, Cyrus indulget Hebræis, ut in Judæam regrederentur; captivitate soluta, anno 3517. quo Perfarum cœpit Imperium. Salian. ibi, tom. 5. ex n. 4. Eldras rediit in Jerusalem sub Artaxerxe Longimano anno 3595. Salian. ibi, n. 2. tom. 5. Nehemias ab eodem Principe missus est anno mundi 3609. ante Christum natum 444. Salian. tom. 5. ann. 3608. & 3609. Obiter ex eodem Saliano est animadvertendum, Nehemiam de quo agimus (fuerunt enim plures) filium fuisse Helchiae, & Sacerdotem ex tribu Levi, familiaque Aaronis. Salian. d. anno 3608. n. 4. & 6. Senens. ubi sup. d. vers. Esdræ libri duo, ac pincernam Artaxerxis, Cornel. à Lap. in lib. 2. Esdr. argument.

Ibi: Hanc historiam contigisse sub Dario Mnemone.

72 Hic Darius, sive Artaxerxes, Mnemon dictus est, quasi memor; ob memoriæ præstantiam, fuitque decimus Perfarum Rex, nonus à Cyro, & tertius ab Artaxerxe Longimano, qui misit Esdram, & Nehemiam in Jerusalem. Vide Cornel. sup. Esdras, in prolog. sub tit. Series prisce. Reg. Perfar. vers. Decimus, Salian. d. anno 3608. n. 5. ubi expressim hanc sententiam rejicit, & anno 3609. latè probat Esdræ historiam sub Artaxerxe Longimano contigisse. Tornicell. sup. anno 3616.

Ibi: Qui Longimanus dictus est.

73 Longimanus idè cognominabatur, quia unam tantum altera longiorem habebat. Cornel. ubi proxime, vers. Sextus. Vide infra.

Ibi: Qua in re illud erit omninò observandum.

74 Quibusdam in regionibus obtinuit, ut omnes Principes, qui eis dominabantur, uno eodemque nomine communi appellarentur. Sic Assuerus nomen commune fuit Regum Medorum, Artaxerxes Perfarum. Cornel. à Lapid. in Esther cap. 1. vers. 1. ubi notat nomina Darius, Xerxes, & Artaxerxes, idem ferè significare; nam Darius idem est ac cœrcitor: Xerxes, bellator: Artaxerxes,

magnus bellator, Celada in Esther cap. 1. §. 10. num. 2. Prolomæus nomen commune fuit Regum Ægyptiorum, Antiochus Græcorum, Salian. Annal. tom. 5. anno mundi 3809. num. 4. Calepin. verb. Archafes: Archafis Parthorum, Salian. anno 3806. num. 4. Calepin. ubi proxime, Erechtheida Regum Atheniensium, ut prænotatum est supra, hoc lib. cap. 1. n. 30. vers. Erechtheis tribus: Nabuchodonosor Chaldaeorum, Arpacadi Medorum. Celada ubi sup. Hoc autem fiebat in honorem Principum, qui aut regnum primi constituerunt, aut alias egregiè principatum gesserunt. Calepin. sup. Unde in nonnullis provinciis pro temporum varietate Reges diversa nomina communia sortiti sunt, ut in Ægypto, ubi Ptolemæi, & Pharaones: in Media Assueri, & Arpacadi, sicut ex præmissis apparet.

Qui Reges in aliquibus regionibus, qui que 75 viri illustres sub tempus Esdræ in orbe floruerint, habetur apud Cornel. à Lapid. in Esdr. lib. 1. in prolog. vers. Tempore Esdræ, Gasp. Sanch. sup. Esdræ prolegomen. 7. num. 18.

Vers. Esther liber unus.

Licet D. Covar. in præfati asseveret, de auctoritate libri hujus nunquam neque ab Hebræis, neque à Christianis fuisse dubitatum; tamen aliquandiu integræ fidei non fuit apud Christianos, seroque ab Ecclesia inter canonicos receptus est, quanquam intra Canonem Hebræi illum constituerint. Unde non protocanonicus, sed deuterocanonicus censetur. Gasp. Sanch. in Esther prolegomen. 4. num. 3. & 9. Sixt. Senens. in sua Bibliotheca Sancta, lib. 1. sect. 1. vers. Esther, & sect. 2. sub tit. de Scriptur. & Scriptorib. Divin. vers. Esther. Atque ita inter volumina, quæ dubiæ fidei aliquando fuerunt; recensetur, ut videre est supra, num. 37.

Ibi: Illud tamen erit observandum.

Tot, ac variè reperiuntur sententiæ, dum quaeritur quis ex Perfarum Regibus fuerit Esther conjugio copulatus, ut Salianus tom. 5. anno mundi 3590. num. 2. non immeritò asseruerit, nullum ferè Perfarum Regem extitisse, cui non plerique Ester connubio sociarint: ipse verò num. 3. cum seqq. fusè probat, Authoribus non paucis adductis conjugem Esther fuisse Artaxerxem Macrochir, sive Longimanum, cui opinioni ut magis receptæ accesserit Sanch. ubi proxime, prolegom. 3. à num. 4. Celada d. §. 10. n. 9. Sabellic. emead. 3. lib. 3. apud quos sunt plures. Vide tamen Cornel. à Lapid. in Esdr. argument. vers. Quæres quo tempore, Tornicell. in Annal. Sacris, anno mundi 3590. num. 6. & anno 3650. ubi probat, Esther non Artaxerxi Longimano, sed Mnemoni nupsisse, ut D. Covar. videtur.

De auctore libri ejusdem similis est apud Scribentes contentio; nam quidam putant sacrum Historiographum Esdræ: alii Joachim Pontificio munere sub tempus illud fungentem: alii viros Synagogæ: plerique Mardocheum, cui opinioni patrocinantur caput 9. vers. 10. caput 12. vers. 4. & caput 20. vers. 29. ejusdem sacre historię, ac ut frequentius receptæ subscribunt Cornel. ubi proxime, vers. 1. ubi quod Esther unà cum Mardocheo scripsit. Gasp. Sanch. cum pluribus prolegom. 1. num. 1. & 2. Senens. sub dict. tit. de Scriptur.

Scipitur. vers. Esther, Celada sup. prolegom. 3. §. 8. num. 4. Mariana in ver. Testam. sup. lib. Esdr. in princip. Bellarm. sup. verb. Mardocheus.

79 Istud volumen hebraico idiomate fuisse scriptum observat Sanch. prolegomen. 2. num. 3. & ita sentiunt communiter interpretes.

80 Ea autem quæ latissime de hujusmodi libro D. Covar. profertur, satis examinant, & discutunt Authores præcitati, & alios quamplures dant Cornel. d. vers. Quæres quo tempore, num. 5. Celada d. §. 9. num. 5. ubi cumulat eos qui Esther historiam scholiis illustrarunt.

Vers. Judith liber unus.

81 Codex iste deuterocanonicus est, ex illis scilicet, qui etsi à principio Canonicam auctoritatem non obtinuerint, postea tamen ab Ecclesia intracanonem sunt ut divini constituti, secundum tradita supra, num. 4. & 37. & sic tenent præter ibi laudatos Celada in Judith. in princip. num. 5. & 6. Cornel. à Lapid. sup. eund. lib. in argumento, vers. 1. Gasp. Sanch. ibidem, prolegom. 8. Sixt. Senens. in Biblioth. Sancta, lib. 8. hæresi 11.

82 De auctore hujus libri nihil certi statui potest, unde incertum eum omninò esse inquit D. Isidor. lib. 6. origin. cap. 2. quem sequuti sunt Sanch. prolegom. 1. Cornel. ubi prox. & alii apud ipsos. At Joachim Pontificem, sub cujus tempus egregium Heroinæ facinus evenisse fertur, auctorem asserunt Celada sup. §. 1. num. 3. iique quos hic refert. Becan. in analog. veter. & novi Testam. cap. 1. quæst. 2. num. 7. eum tribuit Eliachim Sacerdoti, qui idem, ac Joachim est, ut advertit Bellarm. verb. Eliachim. Sed has opiniones ut sufficienti desitutas fundamento rejicit Sanch. ubi nuper.

83 Quo sermone scripsit hunc librum illius author, quisquis ille sit, etiam quaeritur. Celada sup. §. 1. num. 4. consequenter sustinet, scriptum fuisse Hebraico, cum ut ipse opinatur, Hebræus foret, Joachim videlicet Pontifex, qui Judith historiam memoriæ tradidit. Verum & de hoc ambigit Gasp. Sanch. prolegom. 3. quoniam nullum extat exemplar Hebraicum, sed Syrum, ac Græcum.

Ibi: Ejus verò historiam sub temporibus.

84 Ad salebrosam devenitur disputationem, sic hanc appellat Celada sup. lib. Judith. in comment. ad cap. 1. vers. 5. §. 22. num. 122. plurimum enim discrepant sacri Interpretes, Historici, & Chronologi, dum tempus assignant, quo Judith historia contigerit: nam duplex est quaestio, prior an ante Babylonicam captivitatem, vel post Holophermes peremptus fuerit. Posterior, admissio quod post libertatem Hebræorum evenerit, dubitatur sub quo Perfarum Rege, qui post Cyrum imperio potitus est. Quoad prius quaesitum est communis sententia asseverans, Judith interfecisse Holophermem antequam Hebræi in Babylonem captivi ducerentur, sub tempore Manassis Regis Juda, & Nabuchodonosor, qui Merodach Baladan cognominabatur, cujus Dux fuit Holophermes. Hujus opinionis sunt, omnis pluribus, Card. Bellarm. lib. 1. de verb. Dei, cap. 12. Serar. in cap. 1. Judith, quaestio. 2. Salian. Annal. tom. 4. anno mundi 3344. num. 8. qui hoc anno Judith

liberasse patriam censet, à quo ad annum 3517. quando Hebræorum captivitas soluta fuit per Cyrum, lapsi sunt anni 173. Unde conitat quantum temporis antecesserit factum Judith, juxta opinionem istam.

Contra est secunda opinio, & quidem magis recepta, quæ habet post Hebræos patriæ restitutos, quod anno primo imperii Cyri evenit, Judith Holophermem enecasse. Ita Sanch. prolegom. 4. Cornel. à Lapid. vers. Alii ex adverso, Celada dict. num. 122. vers. Posterior, Tornicell. Annal. Sacr. anno mundi 3353. ex num. 1. qui suam sententiam fulciunt, oppositam confutant, & utriusque sequaces recensent. His jungendus est D. Covar. qui licet controversiam præmissam non attigerit, dum disputat sub quo ex Regibus Perfarum post Cyrum Judith emicuerit, necessariò tamen insinuat, post libertatem Judæorum ipsam floruisse. Isti autem Authores, qui inter se circa præcedentem quaestionem conveniunt, dissident maxime circa subsequentiem, ut observat Tornicell. num. 2. nempe sub quo Imperatore Perfarum Judith historia acciderit?

In hac non duæ, sed plures existunt sententiæ. Tornicell. anno 3353. à princ. & 3572. a num. 3. fusè probat, Xerxi filio Darii Hystaspis Perfis dominante, Judith peremisse Holophermem: consentit Cornel. à Lapid. sup. lib. Judith. in argumento, vers. Ex dictis constat, Sanch. prolegom. 5. n. 13. qui etsi eum vocet Artaxerxem, ait esse filium Darii Hystaspis. Celada dict. §. 22. n. 125. cum seqq. apud quos alii, ipsique sententiæ oppositas asserunt, ac refellunt D. Covar. Judith ad tempora Darii Hystaspis patris Xerxis, de quo præfati Authores, pertinuisse existimat; nam ille post Magos adeptus est imperium. Sed neotericis magis arridet præfata communis opinio.

Ad Num. 6.

Catalogum Regum, qui in Perside post Cyrum imperarunt, habes apud Cornel. à Lapid. sup. lib. 1. Esdræ, in prolog. sub tit. Series prisorum Regum Perfar. Cardin. Bellarm. in Chronolog. Tornicell. in tab. chronol. in fin. Annal. sacror. Tirin. in ebron. c. 37. Celada in lib. Esdr. ad c. 1. §. 10. m. 2. salian. tom. 5. Annal. ab anno 3517. ad 3724.

Hi omnes, & communiter recentiores à Metasthene, & Philone recedunt, serientque Regum Perfarum sequentem à Græcis traditam amplectuntur.

Vers. Cyrus major Cambyses, & Mandanes.

Cyrus, teste Tornicello, ortus est anno mundi 3456. cujus infontem infantiam Altyages avus ejus maternus est persequutus, ita ut recens natum nepotem belluis trucidandum exponi præceperit, à quo periculo indemnis Cyrus evadens, tandem avitum solium apud Medos adeptus est, ut refert Tornicell. anno præcitato, num. 1. In Perside ad Regiam evectus est majestatem anno 3491. Tornicell. ibi, num. 1. & anno 3492. num. 1. Medorum ac Perfarum stabilivit imperium, Balchazare Assyriorum Imperatore devicto, à quo sexta aetas orbis numeratur, anno mundi 3517. Tornicell. ibi, num. 1. Salian. Annal. tom. 5. anno eod. num. 3. Fuit Danieli Prophetæ arctissimo amicitie vinculo devinctus, quo suadente, quinquaginta millia exilium